

ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 72, Haziran 2018, s. 585-596

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
19.05.2018

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
30.06.2018

Öğr. Gör. Dr. Işıl TUNA
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
isil.tuna@msgsu.edu.tr

HALKEVİ DERGİCİLİĞİNE BİR ÖRNEK: BAFRA HALKEVİ DERGİSİ ALTIN YAPRAK (1935-1936)

Öz

Halkevleri, Cumhuriyetin ilk yıllarında Atatürk devrimlerinin yerleşmesi ve ulus-devlet olma bilincinin güçlendirilmesinde önemli işlevleri olan birer kültür kurumları olarak ortaya çıkmıştır. İlk olarak 19 Şubat 1932 tarihinde açılan bu kurumlar, 1951 yılında kapanana kadar sayıları 478'e ulaşmıştır. Bunlardan birisi de Samsun'un Bafra ilçesinde 24 Şubat 1933 tarihinde açılan Bafra Halkevi'dir. Bafra Halkevi de diğer Halkevleri gibi Cumhuriyet değerlerini benimsemiş bireylerin yetiştirilmesi için faaliyet göstermiştir. Bu amaca yönelik olarak fikirlerini yayabilmek için kısa süre içerisinde Altın Yaprak ismini taşıyan dergiyi yayın hayatına sokmuştur. Cumhuriyetin on ikinci yıl dönümünde yayın hayatına başlayan ve 1935-1936 yılları arasında 19 sayı çıkarılan Altın Yaprak dergisinde Atatürk, Cumhuriyet, inkılaplar, Halkevleri ve gençlikten övgüyle söz edilmiştir. Aynı zamanda mahallî kültürün ortaya çıkması için de çaba sarf edilmiştir. Son sayısı 30 Kasım 1936 tarihinde yayınlanan Altın Yaprak Bafra'nın kültürel ve sosyal hayatına bir canlılık kazandırarak Bafra halkına öncülük etmiştir.

Anahtar kelimeler: Bafra, Halkevi, Atatürk, Altın Yaprak.

AN EXAMPLE OF PUBLIC HOUSE JOURNALISM: BAFRA PUBLIC HOUSE MAGAZINE ALTIN YAPRAK (1935-1936)

Abstract

The public houses have emerged as cultural institutions with important functions in the first years of the Republic in the establishment of the Atatürk revolutions and in the strengthening of the nation-state consciousness. These institutions, first opened on February 19, 1932, reached 478 until the year 1951 closed. One of them is Bafra Public, which was opened on 24 February 1933 in Samsun's Bafra province. Bafra Public House also showed activity for the growth of individuals have adopted the values of the Republic, like other Public Houses. In order to spread it ideas towards this aim, the journal bearing the name of Altın Yaprak was published in a short period time. Altın Yaprak, which was published on the twelfth anniversary of the Republic and published 19 times between 1935 and 1936, was praised by Atatürk, the Republic, the revolutions, the villages and the youth. At the same time efforts have been made to reveal the local culture. The last issue of the Altın Yaprak, published on November 30, 1936, pioneered the people of Bafra by bringing vitality to the cultural and social life.

Keywords: Bafra, Public House, Atatürk, Altın Yaprak.

GİRİŞ

Cumhuriyetin ilk yıllarında önemli sosyal ve kültürel işlevleri olan kurumlardan birisini oluşturan Halkevleri 1931 yılında kapatılan Türk Ocaklarının yerine¹ 19 Şubat 1932 tarihinde açılmıştır² ve aynı gün on dört merkezde hizmete girmiştir.³ Bizzat Atatürk'ün girişimleriyle açılan Halkevlerinin kuruluş amaçlarını⁴ Atatürk devrimlerini ve ilkelerini yaymak, Cumhuriyetin getirdiği değerleri halka anlatmak, halkın eğitim düzeyini yükseltmek, sosyal ve kültürel değerlerini geliştirerek ortak manevi değerler etrafında ulusal birliği güçlendirmek şeklinde

¹ İbrahim Karaer, Türk Ocakları (1912-1931), Türk Yurdu Yayınları, Ankara, s.38. 1925 yılı Türk Ocaklarının tartışılmaya başlandığı, hatta artık misyonunu tamamladığı yerini halk ocaklarına bırakması gerektiği düşüncesi ortaya çıkmıştır. 1927 yılında toplanan CHP kongresinde Türk Ocakları partinin denetimi altına girmiştir. 1931 yılının başlarında ise Türk Ocaklarının tamamen kapatılması için Meclis'e teklif gönderilmiştir. Nisan 1931'de ocaklar tamamen kapatılmıştır. Seda Bayındır, Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları, ATAM Yayınları, Ankara 2010, s.33-34.

² Zeki Arıkan, "Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi", Ankara Üniversitesi İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, c.23, S. 23, s.268.

³ Halkevi ağının ilk şubeleri Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Samsun, Adana, Konya, Aydın, Afyon, Eskişehir, Diyarbakır, Denizli, Çanakkale ve Van olmuştur. Ahmet Ahcı, Balıkesir Halkevinin Türk Modernleşmesi Yönündeki Faaliyetleri 1933-1951, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya 2007, s.66.

⁴ Başbakan İsmet İnönü Halkevleriyle ulaşılmak istenen hedefi şu sözlerle açıklamıştır: "Cumhuriyet Halk Partisi'nin halkevleri vasıtasıyla memleket içinde takip ettiği kültür politikası bu vasıta ile ilmi ve fenni, güzel sanatları yaymak, bu memleketin siyaseti ve iktisadı hakkında en yeni en doğru malumatı ortaya dökmektir." Halkevleri 1932-1935 (103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı), CHP Yayınları, Ankara, s. 2. Halkevlerinin kuruluş amacını CHP Genel Sekreteri Recep Peker de Ankara Halkevi'nin açılış merasiminde şu sözlerle açıklamıştır: "...Bütün Türk vatandaşlarını müsavî şeref mevkiinde zihniyetle kurulmuş çatıları altında bütün Türk vatandaşlarını toplamaya ve itinalı bir kültür çalışması içerisinde milli birliğe yükselmeye azmetmiş bulunuyoruz". Akşam, 20 Şubat 1932. Halkevlerinin kuruluşunda önemli hizmetleri bulunan Aydın Milletvekili Doktor Reşit Galip ise halkevlerinin amacı olarak "...Davamız millet olarak medeniyet yolunda bir zamandan beri kaybettiğimiz mesafeyi en kısa bir zamanda kazanmak ve medeniyet safında layık olduğumuz mertebeyi ileriye vardırma" diyordu. CHP, age, s.7.

özetleyebiliriz.⁵ Halkevlerinin genel merkezi Ankara'daki Türk Ocağı binası olmuş, açılış töreni de burada gerçekleşmiştir.⁶ Halkevlerinin açılışı büyük ve görkemli olmuştur. Törende “*açılırken*” başlıklı şiir okunmuş ve şiirin sonundaki “*gayeye varacağız*” cümlesi törene katılanlar tarafından birçok kez tekrarlanmıştır. Halkevlerinin bütün faaliyetleri kendi bünyesinde kurulan dokuz şube tarafından gerçekleştirilmiştir.⁷ Halkevlerinin açılış gününde açıklanan bu şubeler Dil, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, İhtimai Yardım, Halk Dershaneleri ve Kursu, Kütüphane ve Neşriyat, Güreşçiler, Müze ve Sergidir.⁸

Samsun Halkevi ilk açılan on dört halkevi arasında yerini almıştır. Samsun Halkevi Cumhuriyet değerlerini bilen nesillerin yetişmesi için oldukça gayret göstermiş, vatandaşların cumhuriyet rejimini ve onun getirdiği değerleri yaşatması için sosyal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirmiştir. Öyle ki kısa süre içinde Samsun'un ilçelerinde de birçok Halkevlerinin kurulduğunu görmekteyiz.⁹ Samsun'un ilçelerinde faaliyet gösteren Halkevleri arasında en aktif hareket edeni Bafra Halkevi'dir. Bafra Halkevi, 24 Şubat 1933 tarihinde Dil-Tarih Edebiyat, Ar, Gösterit, Spor, Sosyal Yardım, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Kitapsaray ve Yayın son olarak Köycülük olmak üzere sekiz şubeyle birlikte açılmıştır. Bafra Halkevi Başkanı 1905 doğumlu Yenipazar nüfusuna kayıtlı muhasebeci Nesimi Barkın'dır.¹⁰

Bafra Halkevi'nin bünyesinde kurulan sekiz şubeden biri olan “*Köycülük Şubesi*” köylülerin şehirdeki işlerine yardım etmiş, özellikle köyde ikamet eden hastaların ücretsiz olarak muayene edilmesi ve onlara ilaç temin edilmesi hususunda titizlikle hareket etmiştir. Bu şube, 1935 tarihinde iki köye (Dede Dağı ve Darboğaz) gezi düzenleyerek muhtaç köylüye 70 adet yorgan dağıtımında bulunmuş, köylünün istek ve şikayetlerini dinlemiştir. Düzenlenen gezilere bizzat Samsun Valisi Fuat Tuksal da katılmıştır. Gezi esnasında Nebyan yaylasına da çıkılarak burada yerleştirilmiş olan göçmenler ziyaret edilmiş ve göçmenlere iase yardımında¹¹ bulunulmuştur.¹² Ayrıca Köycülük Şubesi köylerde meydana gelen çekirge baskınına karşı mücadelede de destek vermiştir.¹³ Zor durumdaki kimselere yardım etmeyi amaç edinen bir diğer şube “*Sosyal Yardım Şubesi*”dir. Bu şube haftanın belirli günlerinde¹⁴ şehir ve köylerdeki hastaları ücretsiz olarak muayene etmiş, tedavileriyle yakinen ilgilenmiştir.¹⁵ Bunun dışında yetimler için elli lira toplayarak çocukların Cumhuriyet Bayramı kostümelerini dikmişlerdir.¹⁶

Bafra Halkevi'nin “*Spor Şubesi*” de oldukça aktif çalışma içine girmiştir. Bafra'da spor faaliyetlerinin gelişmesi için çeşitli çalışmalarda bulunmuştur. Geliri tamamen Çocuk Esirgeme

⁵ Yavuz Haykır-Vahide Çetin, “Malatya Halkevi Dergisi: Derme”, Prof. Dr. Abdulkadir Yuvalı Armağanı, edt. Prof. Dr. Mustafa Öztürk- Prof. Dr. Şakir Batmaz-Yrd. Doç. Dr. Erhan Yoska, c.II, Kayseri 2015, s.1453.

⁶ Seda Bayındır, age, s.44.

⁷ Erdem Çanak, “Çukurova: Adana Halkevi Dergisi”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, c.22, Adana 2013, s.140. Erdem Çanak, “İçel: Mersin Halkevi Dergisi”, The Journal of Academic Social Science, Y.3, S. 21, Aralık 2015, s. 220.

⁸ Akşam, 20 Şubat 1932. Bu kollar hakkında detaylı bilgi için bkz. Tefik Çavdar, “Halkevleri”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, c. IV, s.880-881.

⁹ Vezirköprü, Havza, Bafra, Kavak, Alaçam, Çarşamba ve Terme ilçelerinde halkevleri açılarak faaliyet göstermiştir. Detaylı bilgi için bkz. Halil Aktaş, Samsun Halkevi (1932-1951), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat 2015, s.108-122.

¹⁰ CHP Halkevleri ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları, CHP Yayınları, Ankara, s.9

¹¹ 10 kilo şeker, az miktarda kumaş, 50 kasket, CHP Halkevi Yayınları ve gazeteler gönderilmiştir. Ahali, 11 Eylül 1935, s. 2.

¹² Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s.

¹³ 19 Mayıs, Ağustos 1939, s.32.

¹⁴ 1939 senesinde ücretsiz yardım günü Salı'dır. 19 Mayıs, Ağustos 1939, s.32.

¹⁵ Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, Ankara, 1935, s.17.

¹⁶ Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s. 8.

Kurumu'na bağışlanmak üzere Gençler Birliği ve Bafra Spor Kulübü arasında 10 Kasım 1935 tarihinde bir futbol maçı düzenlenmiştir.¹⁷ Samsun Belediyesi tarafından kiralanan Hasbahçe Spor Alanının çevresi Bafra Halkevi Spor Şubesi tarafından tellerle çevrilerek seyirciler için 200 kişilik oturma yeri temin edilmiştir.¹⁸ Sinop Halkevi'nin kendilerine daha önce yaptığı ziyarete karşılık Bafra Halkevi Spor Şubesi de Sinop'a bir gezi düzenlemiştir. İki şehir gençliği arasında spor müsabakaları düzenlenmiş kırk kadar yetim çocuk sünnet ettirilmiş, Sinop'un tarihi ve kültürel mekânları gezilerek çeşitli incelemelerde bulunulmuştur.¹⁹

"Ar ve Gösterit Şubeleri" de düzenlediği çeşitli faaliyetlerle Bafra'da sanat faaliyetlerinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Lozan Antlaşması'nın yıldönümünde yaklaşık bin kişinin katıldığı bir konferans düzenlemiştir. Ayrıca, "İstiklal", "Şeriye Mahkemesi", "İnkılap Gençleri" isimlerini taşıyan temsiller yazılmış ancak piyeslerde oynayacak kadın oyuncu bulunamamasından dolayı her piyes temsil edilememiştir. Ar kolu ise keman ve piyano konserleri düzenlemiş, konserler Halkevi tarafından satın alınan hoparlör yardımıyla tüm Bafra halkına dinletilmiştir. İlçeye bir adet piyano da satın alınmıştır.²⁰ Bafra Halkevi bünyesinde bando takımı da kurularak yıl dönümlerinde, resmi bayramlarda ve açılışlarda hazır bulundurulmuştur.²¹

"Kütüphane ve Neşriyat Şubesi" toplam 540 cilt kitabı Bafra Halkevi kütüphanesinde okuyucuyla buluşturmuştur. "Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi" de Alman vatandaşı bir öğretmen tarafından Almanca kursu düzenlemiş ve dört yıl boyunca kurs devam etmiştir. Ayrıca cezaevinde bulunan yetmiş kişiye de düzenli olarak eğitim vermiştir. İlçede "Dil Tarih ve Edebiyat Şubesi" de oldukça aktif çalışma imkânı bulmuştur. Özellikle Söz derlemeleriyle Bafra tarihine ait bilgileri toplamış ve bu amaçla konferanslar düzenlemiştir. Bir cami üzerinde incelemelerde bulunmuş değerli bir eseri Samsun Atatürk Kitapsarayına göndermiştir. Dil Bayramı'nda bir tören düzenlemiş ve "Çocuk Bakımı ve Terbiyesi" konusunda konferans düzenlemiştir.

Bafra Halkevi'nin kütüphane ve neşriyat hizmetini yerine getirmek amacıyla kurulan "Kitapsaray ve Yayın Şubesi", vatandaşların cumhuriyet ilkeleri doğrultusunda yetişmesi ve bu amaçla en doğru bilgiyi öğrenmesi amacıyla halka her gün Anadolu Ajansı'nın yayınlarını dinletmiş, köylere yaptığı ziyaretlerde köylüye kitap, gazete, dergi ve broşürler dağıtmıştır.²² Öyle ki 1990 vatandaşa kitap, gazete ve dergi okutmuştur. Bu şubenin diğer şubelere göre en önemli faaliyeti ise süreli yayın konusunda olmuştur. Bu bağlamda "Altın Yaprak" ismini taşıyan dergi Bafra Halkevi'nin resmi yayın organı olarak 1936 yılının Kasım ayına kadar faaliyetini sürdürmüştür. Dergide, Cumhuriyetten, Atatürk devrimlerine, ekonomiden, tarihe, edebiyattan sanata kadar geniş yelpazede yazılar yayınlanmıştır.²³ Bu çalışmada Bafra Halkevi'nin resmi yayın organı görevini üstlenmiş olan Altın Yaprak dergisi incelenecektir.

1. Derginin Yayın Bilgileri

İlk sayısı Cumhuriyet'in 12. Yıldönümünde çıkarılan Altın Yaprak, on beş günde bir yayınlanmakla beraber, bu periyoduna her zaman uyamamıştır. Ekim 1935 ile Mayıs 1936 tarihleri arasındaki sayılar on beş günde bir yayınlanmış, Haziran 1936 ile Kasım 1936 tarihleri ara-

¹⁷ Altın Yaprak, 15 Kasım 1935, s. 12.

¹⁸ Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s. 8.

¹⁹ Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 9.

²⁰ Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s.8-9.

²¹ Ahali, 4 Mart 1937, s. 2.

²² Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hülusalatı, CHP Yayınları, s. 18-19.

²³ Ülkü, Şubat 1937, s.480.

sındaki sayılar ise aylık periyotlarla yayınlanmıştır. Dergi toplam 19 sayı olmakla beraber, 1936 yılının Kasım ayında yayın hayatı sona ermiştir.

Ebadı 19x26,5 cm olan derginin, yayınlanan ilk sayısında Cumhuriyet Bayramı yıldönümlerinde 16 sayfa, diğer zamanlarda ise düzenli olarak 12 sayfa halinde yayınlanacağı belirtilmişse de bir düzen içinde bu kurala uyulmadığı görülmektedir. İlk sayı Cumhuriyet Bayramı'nın yıldönümünde yayınlandığı için 16 sayfadır. Kasım 1935-Şubat 1936 tarihleri arasındaki sayılar 12 sayfa, Mart 1936 sayısı 16 sayfa yayınlandıktan sonra her yayınlanan sayı kendi içerisinde değişiklik göstererek 16 ila 18 sayfa arasında çıkmıştır. 29 Ekim 1936 tarihli sayı ise 31 sayfa ile yayınlanan en kapsamlı sayıdır.

Derginin sahibi ve yayın direktörü Niyazi Doğu'dur. İdare yeri ise Bafra Halkevi'dir. Derginin ilk sayfasında “*bütün yazılar ve müracaatlar Bafra Halkevi Kütüphanesi Neşriyat Komitesi Başkanlığınca yazılır*” ibaresi yer almıştır. Derginin birinci cildinde “*on beş günde bir çıkar*” ibaresi yer alırken 13. sayıda ayda bir çıkar şeklinde değiştirilmiştir.

Derginin basıldığı matbaalar ise muhtelifdir. İlk sayı Güneş Basımevinde Samsun'da basılmış, 9. Sayıdan itibaren Bafra'da Vatan Basımevinde neşredilmiştir. Son üç sayı (17-18-19) yine Bafra'da bulunan Tan isimli Basımevinden çıkmıştır. Derginin ilk sayılarında yıllık aboneliğin 225 kuruş olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Altın Yaprak'ın para ile yazı kabul etmediği de belirtilmiştir.

Dergide her sayıda birden fazla yazarın yazısı olmakla birlikte yazısı en fazla yayınlanan kişiler arasında Ali Erdoğan Kazanoğlu, Galip Naşid Arı, A. Bedri Edis, İsmail Işın, İhsan Orhun, Yekta Çubukçuoğlu, Kadir Sözen, Muzaffer Yener, Ali Ertan, Talat Yetkin, Suzi Can, Vehbi Cem Aşkun, Kemal Demiray, Sait Kubilay, Mehmet Turhan, Şinasi Önal, Mahmut Üstüner, Ş. Çakırsöy gibi isimler yer almaktadır.

2. Derginin Amacı ve İçeriği

Altın Yaprak'ın yayın amacı ile ilgili ilk bilgi derginin birinci sayısında “*Amacımız*” başlığı altında okuyucuyla paylaşılmıştır. Buna göre öncelikli olarak derginin amacı cumhuriyet, devrim ve ulusal birlik için yaratıcı atılışlarda bulunmaktır. Bu sebeple özellikle Bafra gençliği-nin ve Türk köylüsünün sesini duyurmaya çalışma amacını taşımıştır.²⁴

Halkevleri, Cumhuriyet rejiminin yerleştirilmesine çalışacak kuruluşlar olduğu gibi, bulundukları yerde de bir kültür çevresi, kültürel hareketlilik oluşturma görevi üstlenmişlerdir. Bu amaç aynı zamanda Altın Yaprak dergisinin de amaçlarından birisini oluşturmuştur. Diğer bir ifadeyle Altın Yaprak kendisine temel yayın amacı olarak Bafra halkının kültürel anlamda en ileri seviyede olabilmesini temel ilke edinmiştir.²⁵ Derginin üçüncü sayısında “*Okumak İhtiyacı*” isimli yazı bu çerçeveden değerlendirilmelidir. Derginin kültür çevresi olma amacı şu sözlerle ifade edilmiştir. “*En ağır şartlar içinde umulmayan başarılarla kavuşmuş bir neslin çocuğu, duru soylu Ulusun bir daha bu kadar korkunç bir durumda görmek istemeyecek devrimden aldığı heyecanla benliğini yıkayarak çok uzak olan yarını görebilmeye çalışmalıdır. Bu ileri görüş; kültür ister. Devrime yakışan, ileri bir kültür yolunun en karanlık köşelerini aydınlatmalıdır... Biz, her yurttaş için sonsuz aydınlık istiyoruz.*”²⁶

²⁴ Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s.1.

²⁵ Altın Yaprak, 15 Birinci Kanun 1935, s.3.

²⁶ Altın Yaprak, 15 Birinci Kanun 1935, s.1

Derginin içeriğine baktığımızda yayınlanan tüm Halkevi dergilerinin içeriği Ankara Halkevi tarafından yayınlanan Ülkü dergisi tarafından belirlenmiştir. Ülkü dergisinin birinci sayısında yer alan bilgiye göre Halkevi dergilerinin içeriğinde tarih, edebiyat, sanat, sosyoloji, felsefe iktisat, güzel sanatlar, köycülük, spor, fen bilimleri, genel sağlık bilimleri, yurttaşlık ve kadın hakları konulu haberler yapılabileceği ifade edilmiştir.²⁷ Altın Yaprak dergisinde de bu çerçeveye uygun yazılar yayınlanmıştır. Nitekim dergide çıkan yazılar değerlendirildiğinde Bafra'nın tarihine, kültürüne, Halkevine ve ekonomisine dair makaleler ve haberler yer almıştır. Dergide Atatürk'ün Samsun'a Çıkışının Yıldönümü, Cumhuriyet Bayramı, 30 Ağustos, Dil Bayramı, Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkı'nın Veriliş Yıldönümü, Kubilay Olayı gibi önemli yıl dönümleri ve olaylara ilişkin yazılar yer almıştır.

3. Dergide Atatürk ve Devrimler

Altın Yaprak'ta doğrudan Atatürk başlığını taşıyan yazı yoktur. Ancak yazıların birçoğunda Atatürk'e, Atatürk'ün zaferlerine ve fikirlerine mutlaka değinilmekte veya atıfta bulunmaktadır. Dergide Atatürk, Türk milletine kurtuluşu ve yeniden bağımsızlığı yaşatan yüce bir insan olarak tasvir edilmiştir. Ali Erdoğan Kazanoğlu tarafından kaleme alınan ve ana tema olarak Cumhuriyet karşıtı kimseleri hedef alan "*Kara Kalpliler*" isimli yazıda "*Atatürk bizim istiklalimizi, Atatürk ulusal varlığımızı, Atatürk öz yurdumuzu kurtardı. Ona uzanan el bütün bir ulusun kalbine uzanır*"²⁸ sözleriyle Atatürk'ün Türk milletini esaretten kurtardığına ve Türk milleti için ne kadar değerli olduğuna vurgu yapmıştır. Bedri Edis tarafından kaleme alınan "*Ulusal Eğitim*" başlıklı yazıda ise "...Bize yurdumuzu, istiklalimizi kazandıran Atatürk yalnız bir kurtarıcı değildir. O acunda eşi benzeri olmayan büyük bir eğitmendir. Bize eğitim ülkümüzü göstermiştir"²⁹ denilerek Atatürk'ün hem muzaffer komutan sıfatına hem de eğitimci yönüne övgüler dizilmiştir.

Dergide Atatürk'ün Türk milleti için ilelebet övünç kaynağı olduğu vurgusu yapılmıştır. Sait Gürpınar'ın yazdığı "*Atama*" isimli şiirde yer alan dizeler bu vurgunun en somut örneğidir "*Varsın dağlar yol vermesin, varsın sular akmasın. Varsın günü doğmaya geceler bırakmasın. Yollarımız karanlıkta örtülü kalsın varsın! Yine biz yol buluruz yarına varmak için! Yine biz yar buluruz yaralar sarmak için! Madem ki her çevrede, her çağda bize yarsın!*"³⁰ Harf inkılabının yıl dönümü münasebetiyle ele alınan yazıda Atatürk devrimlerinin yolundan gidildiğinde ilelebet başarılı olunacağı belirtilmiştir. "*Bizce büyük Atamızın her işareti bir haktır. Her yönelişinde Türk ulusu için yüce bir saadet vardır... Bunu görerek diyebiliriz ki dil inkılabı da Atatürk'ün eliyle bütün inkılaplarımız gibi en yüce amacına kavuşacaktır*".³¹

Ayrıca Altın Yaprak'ta yer alan yazıların bazılarında Atatürk ve Türk milleti özdeşleşmiştir. Türk milletinin Atatürk gibi yüce bir insanı kendi bağrından çıkardığı şu ifadelerle belirtilmiştir: "... O yalnız kıvılcıklarının dalgaları ve mavi gözlerinin enginliği ile Türk'e halas getiren bir Türk çocuğu, mert bir Türk çocuğu idi."³² Atatürk'ün gece gündüz Türk milletinin geleceği için çalıştığı konusu da işlenmiştir. "*Her biri büyük insana şan olacak sonra artık yeter deyip istirahat köşesine çekilmeyi aklından bile geçirmeyen Atatürk bu yüce millet işlerini ken-*

²⁷ Ülkü, 23 Ocak 1933, s.90-94.

²⁸ Ali Erdoğan Kazanoğlu, "Kara Kalpliler", Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 4.

²⁹ A. Bedri Edis, "Ulusal Eğitim", Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s.7.

³⁰ Sait Gürpınar, "Atama", Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 3.

³¹ Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s. 1.

³² Yekta Çubukçuoğlu, "19 Mayıs", Altın Yaprak, 30 Haziran 1936, s.6.

disinin günlük işleri olarak görüyor. Acunda hangi işi ve neleri yapacağını ancak kendisi biliyor”³³

4. Dergide Cumhuriyet ve Gençlik

Altın Yaprak dergisinde Cumhuriyet ve gençliği bir arada alan yazılar dikkat çekmektedir. Ulusal konularla ilgili yazıların birçoğunda Cumhuriyet idaresi ve yenilikleri anlatılırken gençliğin Cumhuriyeti koruma ve geliştirme yönü ifade edilmeye çalışılmıştır.

Özellikle Cumhuriyetle birlikte Türk milletinin yeniden doğduğu belirtilirken, gençliğin de en yüce kuvvet olarak yeniden doğuş sevincini dünyaya duyurması gerektiği belirtilmiştir. Derginin ilk sayısında Cumhuriyet Bayramı’nın on ikinci yıl dönümünde Yekta Çubukçuoğlu tarafından kaleme alınan “*Ulusun Eşsiz Töreni*” isimli makaledeki şu sözler bu düşüncenin bir tezahürüdür: “*On iki yıl öncesine kadar Türk varlığından, onun acun medeniyetine olan yardımından söz açmak kadar gülünç bir şey düşünülemezdi. Çünkü bu varlıkları açığa çıkartacak her türlü Türklük kımıldanması kolayca durdurulmuş ve Türklük namına açılan ağızlara kilit vurulmuştu... On iki yıl var ki bu yurt ve bu ulus artık her türlü kötülükten uzak ve temiz olan bir değişim devresine girdi... Türk genci bütün sinenden taşan, benliğini saran ve sesini Türk olduğun için övündüren bu bayramı kutlarken sesinin yettiği kadar sevincini duyur, bayram et kardeş.*”³⁴

Ayrıca Çubukçuoğlu tarafından yazılan “*Cumhuriyet Töreni*”³⁵ ismini taşıyan şiirde yer alan “*On iki yıl önceden kavuştuk bu törene, yurda sağlık getirdi esenlik verdi bize. Bayram edin kardeşler sevinmek bizim. Bugün Cumhurluk utkusunu kazandırdı bu savaş. Atamı da seçti diğilmez baş*”³⁶ diyerek Cumhuriyet’e güviller dizilmiştir.

Dergide Cumhuriyet Bayramı kutlamalarının da özel bir yeri vardır. “*Büyük Bayramımız Heyecanla Kutlandı*” başlığını taşıyan haberde Cumhuriyet Bayramı’nın on ikinci yıl dönümü kutlamalarına yer verilmiştir. 29 Ekim günü öğleden sonra başlayan etkinlikler üç gün boyunca devam etmiştir. Gündüz yapılan resmî törene Parti, Valilik ve Halkevi temsilcilerinin dışında halkın yoğun katılımı meydana gelmiştir. Ulusal şiirler okunmuş, geçitler düzenlenmiştir. Akşam ise hükümet salonunda Halk Balosu düzenlenmiştir. Bayramın üçüncü günün de ise günün anlam ve önemine ilişkin konuşmalar yapılmış, Bafra halkevi hopörlerinden tüm ilçeye dinleti sağlanmıştır. Okullarda müsamereler düzenlenmiş ilçe de bir de “*devrim sergisi*” açılmıştır.³⁷ Cumhuriyet ve hürriyetin coşkuyla övüldüğü Vehbi Cem Aşkun tarafından kaleme alınan “*Kutlu Gün*” isimli şiirde Cumhuriyet’in Türk milleti için vazgeçilmez bir yönetim biçimi olduğunun altı önemle çizilmiştir. “*Cumhuriyet bir güneş gibi ısıttı yurdu. Güzellikte yoktur eş, Atam eliyle kurdu. Severim canımdan çok kıskanırım gözümünden bu sevgime ölçü yok. Oku öğren özümünden.*”³⁸

Dergide Cumhuriyetin geleceği için gençlikten duyulan beklenti her fırsatta dile getirilmiştir. Nitekim “*Neşe İstiyoruz*” isimli yazıda “*Cumhuriyet çocuğu, gösterişlerle gününü öldüren bir yaratık değil, kendi varlığını kendi kuran bir kişi olduğuna göre kendine yaraşan yeri*

³³ Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s. 3.

³⁴ Yekta Çubukçuoğlu, “Ulusun Eşsiz Töreni”, Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 5.

³⁵ Yekta Çubukçuoğlu, “Cumhuriyet Töreni”, Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s.10.

³⁶ Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s.10.

³⁷ Altın Yaprak, 15 İkinci Teşrin, 1935, s.10.

³⁸ Vehbi Cem Aşkun, “Kutlu Gün”, Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s.2.

bulması, hareket isteyen düzenli bir yönelişe bağlaması gerektir. Gençlikten her şey istiyoruz; Esenlik, stadyumda erişilmez bir güç... dolgun bir kafa... nihayetsiz bir neşe”³⁹ deniliyordu.

Cumhuriyetimizi Atatürk’ün gösterdiği yolda çağdaş medeniyetler seviyesine yükseltmek için kültürel gelişmişlik en temel amaçtır. Bu amaç Altın Yaprak’ta da ele alınarak ülkemizin gelişmesi için gençliğin çok okuması gerektiği ülküsünden hareketle muasır medeniyetler seviyesine ulaşabilmek için kültür yoluyla gençlerin aydınlatılması gerektiği konusu işlenmiştir. Daima değişen dünyada sadece geçmişten gelen bilgilerin yeterli gelmeyeceği ifade edilmiştir. Bu amaçla Türk genci hem özel hayatında hem de çalışma hayatında sürekli okuma yaparak kendisini geliştirmelidir. Türk için yükseliş birinci şarttır.⁴⁰ Çünkü ancak bu şekilde “ulusal kültür” olgunlaşabilir.⁴¹

Altın Yaprak’ta sadece gençlikten beklentiler yer almamış aynı zamanda gençliğin Cumhuriyetin muhafazası hususundaki başarıları da ele alınmıştır. Yekta Çubukçuoğlu’nun “İnkılap Gençliği” isimli makalesinde bu tema açıkça işlenmiştir. Öyle ki Çubukçuoğlu şu sözlerle gençliğin başarılarını sıralamıştır: “Türk gençliği el birliği ve söz birliği ile mukaddes davası uğrunda tam bir bütünlük içinde ödevine sarılmıştır. Gençlik kendisini seven ve öncülük etmek isteyen büyüklerini candan bir bağlılıkla ve en yüce duygularla sever, varlığını onun varlığına bağlar, ondan Türklüğe ve devrime yaraşan fikirler alırken kendisini en üstün öncü bilir.”⁴²

Türk gençliğinin anavatanı koruyucu etkisi de Altın Yaprak’ta işlenen konular arasındadır. Bu çerçeveden hareketle Türk gencinin birinci amacı inkılap ve istikbalini ne pahasına olursa olsun korumaktır.⁴³ “Havamız ve Gençlik” başlığını taşıyan yazıda “milletlerin hakkı yerde gökte kuvvetle ölçülüyor. Cumhuriyet gençliği bunu bir an gözünden kaçırmayarak hasretle uçuşlarını seyrettiğimiz kuşlarımızın bile kem hırsların yaman ürktüsünden esirgemeliyiz. Bir avuç dünya toprağının en ufak zerresi Türkün yurt savaşındaki kudretine en büyük belge taşır.”⁴⁴ şeklindeki sözlerle Türk yurdunu gençlerin koruyacağı belirtilmiştir.

5. Dergide Halkevi

Altın Yaprak dergisinde Halkevlerinin tanımı ve amaçları detaylarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Öncelikle Halkevlerinin kaldırılan bir kurumun yerine arta kalan boşluğu doldurmak amacıyla kurulmadığı belirtilmiştir. Bu savdan hareketle Halkevlerinin alel acele açılmadığı önceden düşünülmekle sosyal hayatımızı geliştirmek amacıyla gücünü halktan alan kültürel kurumlar olarak kurulduğu belirtilmiştir. Halkevlerinin bünyesinde açılan her bir şubenin okul sayılacak kadar önemli olduğu vurgulanmaktadır.⁴⁵

Dergide tefrika halinde yayınlanan “Halkevleri Kültür Kaynağıdır” ismini taşıyan yazı dizisinde halkevi şubelerinin amaçları sıralanmıştır. Dergide spor, sosyal yardım, temsil, kütüphane ve halk dershaneleri ve kursları şubelerinin önemleri hakkında bilgiler verilmiştir. Halkevi kollarına üye kişilerin inkılap ve ulus davasını her şeyden üstün tuttuklarını ve her geçen gün artan bir sevgiyle Bafra Halkevine bağlandıkları belirtilmiştir.⁴⁶

³⁹ Altın Yaprak, 15 İkinci Teşrin, 1935, s.2

⁴⁰ Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s.2.

⁴¹ Altın Yaprak, 15 Birinci kanun, 1935, s. 2-3.

⁴² Altın Yaprak, 15 Birinci kanun, 1935, s.7.

⁴³ Yekta Çubukçuoğlu, “Yüksel Türk”, Altın Yaprak, 15 Şubat 1936, s.2.

⁴⁴ Altın Yaprak, 15 Mayıs 1936, s. 2.

⁴⁵ A. Bedri Edis, “Halkevleri Kültür Kaynağıdır I”, Altın Yaprak, 15 Kasım 1935, s. 4.

⁴⁶ Yekta Çubukçuoğlu, “Ülkü Yoluna”, Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s.2-7.

Dergide gençliğin sağlığının korunması için spor çalışmalarına önem verilmesi gerektiği bu amaçla Halkevlerinin spor şubelerinin çeşitli çalışmalar sürdürdüğü ifade edilmiştir. Spor şubeleri spor kulüpleri gibi çalışmamaktadır. Fakat gençliğin beden, fikir ve ahlakça yükselmesi için kurulan ve kurulması düşünülen tüm spor kurumlarına destek vermiştir. Sadece futbol değil, atıcılık, binicilik, voleybol, tenis gibi farklı alanlardaki spor dallarının da Türk milleti arasında yaygın bir şekilde benimsenmesi amaçlanmıştır. Spor şubesinin kısaca amaç ve faaliyetleri belirtildikten sonra vatandaşlardan da beklenen vazife şu sözlerle dile getirilmiştir: “Yurttaş; sağlığını, temiz Türk neslini, yurdu çürümekten yıkılmaktan korumak için yaşına, işine uygun bir spor yap.”⁴⁷

Bafra Halkevi’nin temsil kolunda yazılan bazı oyunlar kadın oyuncu bulunamaması sebebiyle temsil edilememiştir. Bu boşluğu doldurmak maksadıyla kaleme alınan yazıda Bafra Halkevi’nin Temsil Şubesi’nin öneminden bahsedilmiştir. Özellikle sahne sanatlarının ulusal şuuru kuvvetlendirdiği üzerinden hareketle gençlerin bu alana daha çok yönlendirilmeleri istenmiştir. Temsilin oyun ve eğlence olmaktan öte tarih ve kültürel değerlerimiz açısından bir dersane olduğu vurgusu yapılarak Türk kadınının da diğer işlerde olduğu gibi sahnede de en ön safta yer alması gerektiği belirtilmiştir. Yazıda ayrıca temsillerin neşe ve heyecanı çoğaltacağından kalbi duygulara da iyi geleceği belirtilerek temel sağlık bilgisini de içermiştir.⁴⁸

Bafra’da ekonomik ve sosyal anlamlarda zor durumda olan kimselerin dertlerine merhem olmaya çalışmak için Bafra Halkevi bünyesinde Sosyal ve Yardımlaşma Şubesi açılmıştır. Altın Yaprak bu şubenin çalışmalarına dikkat çekerek özellikle Bafra’ya gelen Türk göçmenlerine daha fazla yardım yapılması konusunda ricada bulunmuştur. Dergide bu görüş şu ifadelerle anlatılmıştır: “İleri ve insanca düşünüş sosyal yardımı emreder. Bir ulusun sosyalliği sosyal kurumlara gösterdiği ilgi ile ölçülür. Gözü tok, eli açık olan Türkün en birinci şiarı mazlumu korumak, biçareye acımak en büyük zevki muhtaçlara yardım etmektir.”⁴⁹

Halkevlerinin ulusal kültürü geniş ve derin anlamda yükseltmesi için Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi’nin çok emek verdiği belirtilen Altın Yaprak’ta her türlü “hırs” ve “boş didişmelerden uzak bir şekilde” sevgi-saygı çerçevesinde “memleket borcu ödemek için” toplanıldığı ifade edilmiştir. Burada Atatürk’ün başöğretmenlik vasfına da değinilerek 1928 tarihinden 1935 yılına kadar bir buçuk milyon yurttaşın okuma yazma öğrendiği hatırlatılmıştır. Halk dershanelerinde fen, sanat, yabancı dil ve okuma kursları açılarak her yaştaki vatandaşın her zaman bu şubelerden yararlanabileceği belirtilmiştir.⁵⁰

Bafra Halkevi’nin Kütüphane ve Kitapsaray Şubesi’nin okuma zevkini arttırmak hususundaki çalışmaları olduğu belirtilerek “arkadaş, çok oku, öğren, çok yaz. Kurtuluşumuzun bu özgüde olduğunu unutma”⁵¹ şeklindeki sözlerle ulusal ülkümüzün yükseltilmesindeki önemi vurgulanmıştır. Dergide ayrıca Halkevlerine yönelik olarak “Halkevimiz” ve “Halkevleri İçin” başlıklı iki şiir yer almıştır. Her iki şiir de Atatürk’e ve Cumhuriyet’e olan inanç ve Halkevlerinin ülküsünden bahsedilmiştir.⁵²

⁴⁷ A. Bedri Edis, “Halkevleri Kültür Kaynağıdır IV”, Altın Yaprak, 1 İkinci kânun 1936, s.6.

⁴⁸ A. Bedri Edis, “Halkevleri Kültür Kaynağıdır III”, Altın Yaprak, 15 Birinci kânun 1935, s. 4.

⁴⁹ A. Bedri Edis, “Halkevleri Kültür Kaynağıdır V”, Altın Yaprak, 15 İkinci kanun 1936, s. 2.

⁵⁰ A. Bedri Edis, “Halkevleri Kültür Kaynağıdır VI”, Altın Yaprak, 1 Birinci kanun, 1935, s.3.

⁵¹ A. Bedri Edis, “Halkevleri Kültür Kaynağıdır VII”, Altın Yaprak, 15 Şubat 1936, s.3.

⁵² “Doğunun öz ışığı ufkun bağrını yakmış, bu yanık tunçtan bağra dokuz eş yıldız takmış. Her yıldız varlığının hızıyla kamaşıyor, her yıldız yanmak için sonsuz bir güç taşıyor, kalplerine yer etmiş kültür adlı sevgili, tükenmez bir istekle sarmış çepçevre ili, belli ki bu yıldızlar hızını gökten almış, sonra sonsuz inanın aydınlığına dalmış, susamış ruhumuzla içtikçe kana kana, doğunun öz ışığı diyoruz bu inana!... Dokuz yıldız ülküden bize süzülen izdir. Ülkü

SONUÇ

Atatürk devrimlerinin yerleşmesi ve ulus devlet bilincinin kökleştirilmesi için Türkiye'nin her ilinde kurulan Halkevleri zamanla sayıca artış göstermiştir. Samsun ilinin Bafra ilçesinde açılan Bafra Halkevi bu duruma en somut örnektir. Bafra Halkevi 1951 yılında kapanana kadar bölgede önemli faaliyetlerde bulunmuştur. Yardıma muhtaç kişilere her türlü desteğin verilmesi, öğrencilere önlük dikilmesi, halka ücretsiz tıbbi yardımın yapılması, geziler düzenlenmesi, yabancı dil kurslarının açılması hatta çekirgelerle mücadele edilmesi gibi faaliyetleri sayabiliriz. Şüphesiz bu faaliyetler içerisinde en önemlisi olarak Altın Yaprak isimli dergisinin neşredilmesidir.

Altın Yaprak dergisi Cumhuriyet dönemi yerel basın faaliyetlerinin gelişiminde rol oynamış önemli bir halkevi dergisidir. Bafra Halkevi'nin resmi yayın organı olan Altın Yaprak iki yıllık kısa yayın hayatında periyodik olarak yayımlanmıştır. Bafra ve çevresinin tanıtımını yapan yazılarıyla Samsun ve Bafra için önemli hizmetler vermiştir. Ayrıca Halkevlerinin kurulma amacına uygun olarak Cumhuriyet rejimini, inkılapları halka benimsetmek ve sosyo kültürel anlamda halkı aydınlatma amacını hakkıyla yerine getirmiştir. Sonuç olarak Altın Yaprak dergisi Halkevlerinin genel amaçlarına hizmet etmiş ve kısa süren yayın hayatında Bafra ilçesinin basın faaliyetinde çeşitlilik arz etmiştir.

KAYNAKLAR

(11 Eylül 1935), Ahali.

(4 Mart 1937), Ahali.

(20 Şubat 1932), Akşam.

(29 Ekim 1935), Altın Yaprak.

(15 Kasım 1935), Altın Yaprak.

(15 Birinci Kanun 1935), Altın Yaprak.

(1 Şubat 1936), Altın Yaprak.

(1 Mart 1936), Altın Yaprak.

(15 Mayıs 1936), Altın Yaprak.

(15 İkinci Teşrin 1935), Altın Yaprak.

(31 Ağustos 1936), Altın Yaprak.

(30 Eylül 1936), Altın Yaprak.

Ahçı Ahmet, (2007), Balıkesir Halkevinin Türk Modernleşmesi Yönündeki Faaliyetleri 1933-1951, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Aktaş Halil, (2015), Samsun Halkevi (1932-1951), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi-osmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

ATATÜRK denen tanrısal sevgimizdir." Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 6. "Arkadaş dudağın değmişken çekme, bu kaynak güneşin öz kardeşidir. Yüreğin yanmasın, susuzluk çekme, iç ki bu ülküdür, şifaya birdir. Bu kültür dağıtan yüce yapıya ver buna bağlanda bütün varını. Uzanmak istersen hangi kapıya, gösterir sana bil saltık yarını. Bu kültür kaynağı, ülkü bağında, gezinen her başın üstündür yeri. Dağ bunun bağında, öl kucağında, sonsuz bir aşk ile sev bu evleri" Vehbi Cem Aşkun, "Halkevleri İçin", Altın Yaprak, 1 Kasım 1936, s. 12.

- Arıkan, Zeki, (1999), “Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi”, Ankara Üniversitesi İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, c.6, S. 23, Ankara, s.261-281.
- Aşkun, Vehbi Cem, (29 Ekim 1936), “Kutlu Gün”, Altın Yaprak.
- Aşkun, Vehbi Cem, (1 Kasım 1936), “Halkevleri İçin”, Altın Yaprak.
- Bayındır, Seda, (2010), Atatürk’ün Sosyal ve Kültürel Politikaları, ATAM Yayınları, Ankara.
- CHP Halkevleri ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları, (y.t.y), CHP Yayınları, Ankara.
- Çanak, Erdem, (2013), “Çukurova: Adana Halkevi Dergisi”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, c.22, Adana.
- Çanak, Erdem, (2015), “İçel: Mersin Halkevi Dergisi”, The Journal of Academic Social Science, S.21, Adıyaman.
- Çavdar, Tevfik, (y.t.y), “Halkevleri”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, c. IV Ankara.
- Çubukçuoğlu, Yekta, (29 Ekim 1935), “Ulusun Eşsiz Töreni”, Altın Yaprak.
- Çubukçuoğlu, Yekta, (29 Ekim 1935), “Cumhuriyet Töreni”, Altın Yaprak.
- Çubukçuoğlu, Yekta, (1 Nisan 1936), “Ülkü Yolunda”, Altın Yaprak.
- Çubukçuoğlu, Yekta, (30 Haziran 1936), “19 Mayıs”, Altın Yaprak.
- Çubukçuoğlu, Yekta, (15 Birinci Kanun 1936), “İnkılap Gençliği”, Altın Yaprak.
- Edis, A. Bedri, (29 Ekim 1935), “Ulusal Eğitim”, Altın Yaprak.
- Edis, A. Bedri, (15 İkinci Kanun), “Halkevleri Kültür Kaynağıdır V”, Altın Yaprak.
- Edis, A. Bedri, (1 Birinci Kanun 1935), “Halkevleri Kültür Kaynağıdır VI”, Altın Yaprak.
- Edis, A. Bedri, (15 Şubat 1936), “Halkevleri Kültür Kaynağıdır VII”, Altın Yaprak.
- Edis, A. Bedri, (15 Kasım 1935), “Halkevleri Kültür Kaynağıdır I”, Altın Yaprak.
- Edis, A. Bedri, (1 İkinci Kanun), “Halkevleri Kültür Kaynağıdır IV”, Altın Yaprak.
- Edis, A. Bedri, (15 Birinci Kanun), “Halkevleri Kültür Kaynağıdır III”, Altın Yaprak.
- Gürpınar, Sait, (31 Ağustos 1936), “Atama”, Altın Yaprak.
- Halkevleri 1932-1935 (103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı), CHP Yayınları, Ankara.
- Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, (1935), Ankara.
- Halkevleri 1932-1935 (103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı), (y.t.y), CHP Yayınları, Ankara.
- Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, (y.t.y), CHP Yayınları, Ankara.
- Haykır, Yavuz- ÇETİN, (2015), Vahide, “Malatya Halkevi Dergisi: Derme”, Prof. Dr. Abdulkadir Yuvalı Armağanı, edt. Prof. Dr. Mustafa Öztürk- Prof. Dr. Şakir Batmaz-Yrd. Doç. Dr. Erhan Yoska, c.II, Kayseri.
- Karaer, İbrahim, (y.t.y), Türk Ocakları (1912-1931), Türk Yurdu Yayınları, Ankara.

Kazanoğlu, (29 Ekim 1935), Ali Erdoğan, “Kara Kalpliler”, Altın Yaprak.

(23 Ocak 1933), Ülkü.

(Şubat 1937), Ülkü.

(Ağustos 1939), 19 Mayıs.